

روش‌های تربیت جنسی کودک از بدو تولد تا هفت سالگی از منظر اسلام

الهه باغبان‌بصیر^۱

چکیده

پژوهش حاضر با روش تحلیلی-توصیفی راهکارهای تربیت جنسی فرزندان در خانواده را بررسی می‌کند. پس تربیت و توضیح، تربیت جنسی، آموزش جنسی، و راهکارهای خانواده در تربیت جنسی، راه‌های کنترل میل جنسی بیان می‌شود. غریزه جنسی در میان سایر غرایز حائز اهمیت است. که در اسلام از بدو تولد برای آن توصیه‌هایی بیان شده است و عدم آگاهی والدین با نحوه درست تربیت جنسی کودکان خود باعث ایجاد انحرافات در آنها می‌گردد. نتایج حاصل از پژوهش، نشان می‌دهد که تربیت جنسی کودک قبل از بلوغ می‌تواند او را در مسیر صحیح قرار دهد. والدین باید به این آموزش‌ها پیش از بلوغ فرزندان آگاهی پیدا کنند.

واژگان کلیدی: تربیت جنسی، تربیت، فرزند پروری، اهمیت تربیت جنسی، مبانی اصول و روش

ها

۱. طلبه سطح دو مدرسه علمیه فاطمه معصومه رهنان.

مقدمه

بی تردید تربیت جنسی یکی از حلقه های تربیت به شمار می رود به نحوی که ابعاد دیگر تربیت را نیز تحت تاثیر خود قرار می دهد؛ به طوری که در اسلام هدف این است که غریزه ی جنسی تربیت گردد، مراد از این تربیت جنسی، جهت دهی و هدایت این غریزه در مسیر طبیعی خود و قرار گرفتن در مسیر اعتدال و استفاده ی به موقع از غریزه، از راه مشروع است. برای تعدیل این قوه باید مراقبت هایی انجام گیرد که از بدو تولد شروع شده و تا پایان عمر آدمی ادامه خواهد داشت. اما با توجه به ویژگی های عصر کنونی اهمیت تربیت جنسی کودکان دوبرار شده است. که با گسترش وسایل ارتباطی و فضای مجازی و ماهواره ... بسیاری از آگاهی ها و اطلاعات زود تر و به صورت نادرست به کودکان آموزش داده می شود. از همین رو تحقیق حاضر در صداست بابررسی روش های تربیت جنسی باتوانمند سازی والدین به این پرسش اساسی پاسخ دهد که اصول تربیت کودکان از بدو تولد تا ۷ سالگی از نظر اسلام چیست؟

در بحث روش های تربیت جنسی از منظر اسلام کتاب ها و مقالات و تحقیقات متعددی ارائه شده است که هر کدام از آنها در بخش های مختلفی بحث و پردازش موضوع پرداخته اند اما این آمارهای علمی ما را هرگز از ضرورت تحقیق در مورد بی نیاز نمی کند با این وجود نیاز به تحقیقی جامع در زمینه تربیت جنسی کودکان وجود دارد. کتاب ((تربیت جنسی در اسلام)) اثر حافظ ثابت نویسنده این کتاب به علت احساس شدید جامعه به مطالعه در زمینه موضوع تربیت جنسی و از سوی دیگر کمبود آثار مکتوبی که پاسخ گوی نیاز عامه و خاصه مردم باشد این اثر را نوشته و کتاب ((تربیت کودک از دیدگاه اسلام)) اثر مجید رشید پور نویسنده این کتاب دغدغه نوشتن از این اثر بیشتر در مورد شناخت انسان و فکر و اراده است و می گوید باید به فکر کودک توجه نمود حال آنکه نوشتار حاضر در صد آن است که بابه بابهره گیری از منابع مختلف در عرصه تربیت جنسی تحلیل های نو از مباحث مختلف موضوع رمورد بررسی قرار دهد و تنقیح ابعاد گوناگون و مرتبط بحث نگاهی عمیق به این مسئله ارائه کرده است.

مفهوم شناسی

الف) معنای لغوی واژه تربیت

تربیت از ریشه "ربو" به معنی افزایش و نمونه است به معنی پروردن، پروراندن، پرورش دادن، ادب و اخلاق به کسی یاد دادن و به معنی تغذیه و مراقبت کودک را عهده‌دار شدن و به دقت درباره او سرپرستی کردن تا اینکه دوره کودکی را تمام کند، این رسیدگی شامل رشد قوای ادراکی و عقلی او نیز می‌شود.^۱

ب) معنای اصطلاحی تربیت

دانشمندان از دیر باز تاکنون درباره تفسیر این کلمه و آشکار کردن مدلول علمی آن تلاش کرده اند اما به تفسیر واحدی دست نیافته اند در سطور ذیل برخی از عبارات آن را می‌خوانیم .

تربیت عبارت است از: «برانگیختن و فراموش آوردن موجبات رشد و پرورش و شکوفایی تمامی استعدادها، توانایی ها و قابلیت های انسان به منظور رسیدن کمال و سعادت مطلوب»^۲

جان استوارت میل، تربیت را هر تاثیری می‌داند که آدمی در معرض آن است. تفاوت نمی‌کند آبخور آن اثر گذاری؛ شیء، شخص و یا جامعه باشد.^۳

از منظر شهید مطهری تربیت عبارت است از: «پرورش دادن، یعنی استعدادهای درونی را که بالقوه در یک شیء موجود است به فعلیت درآوردن و پروردن. بنابراین با صنعت = «ساختن» به معنی

^۱ دلشاد تهرانی، مصطفی، سیری در تربیت اسلامی، ص ۱۷

^۲ مطهری، محمدرضا، آموزش محرم و نامحرم به کودکان و نوجوانان، ش ۱۰۴، ص ۷۴-۷۶

^۳ بهروز رفیعی، آراء دانشمندان مسلمان در تعلیم و تربیت و مبانی آن ج ۱، ص ۹۰

اینکه شی یا اشیایی را تحت یک نوع پیراستن ها و آراستن ها قرار می دهند و یا اجزاء و اشیایی را با هم ترکیب می کنند و نظم میانشان برقرار می سازند، متفاوت است.^۱

زمان آغاز تربیت جنسی

یکی از مهمترین سوالات والدین این است که تربیت جنسی را چگونه و کجا باید شروع کنند. والدین باید بدانند که تربیت جنسی کودکان سالها قبل از شروع سوالات آنها وحتى قبل از تولد آنها آغاز می شود. که مراقبت های مادر قبل از تولد و هنگام بارداری می تواند در تربیت بچه تاثیر بسزایی داشته باشد. مادر باید توجه داشته باشد که تمام روحیات روی این بچه ای که در شکم دارد اثر می گذارد. در روایتی از امام صادق (علیه السلام) که روایت را فیض در صافی نقل کرده است در ذیل آیه شریفه که می فرماید: «هُوَ الَّذِي يُصَوِّرُكُمْ فِي الْأَرْحَامِ كَيْفَ يَشَاءُ لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ الْعَزِيزُ الْحَكِيمُ»^۲

ملک مصور می آید در شکم مادر در ۴ ماهگی و صورت بندی می کند وقتی صورت بندی می کند خطاب می شود به این ملک نگاه کن به صورت مادر و سرنوشت این بچه را سعادت و شقاوت این بچه را بنویس در پیشانیش. که در روایتی از پیامبر (صلی الله علیه و آله) نقل شده: «السعيد من في بطن أمه وشقى من شقى في بطن أمه»^۳ یعنی شالوده شقاوت و سعادت در شکم مادر ریخته می شود، علاوه بر اینکه قانون وراثت صفات پدر و مادر را به بچه منتقل می کند از همان وقتی که این بچه در شکم مادر پرورش پیدا می کند، باروحیات مادر بزرگ می شود. بنابراین مادر باید مواظب باشد صفات رذیله ای نداشته باشد. چنانچه مادر باتقوی، مادری که عاطفه سرتا پای او را گرفته باشد بچه در شکم مادر باروحیه ی اوبزرگ می شود.^۴

^۱ مطهری، تعلیم و تربیت در اسلام، ص ۷۶ و ۷۷.

^۲ آل عمران: ۶

^۳ کنز العمال، خبر ۴۹۰

^۴ مظاهری، کتاب تربیت فرزند از نظر اسلام، ص ۶۶

در ارتباط با فرآیند تربیت جنسی، نقش مدرسه و به طور کلی نظام آموزشی بسیار حساس و مهم است. امروزه در بیشتر نظام های تربیتی، کم و بیش برنامه های آموزشی جنسی وجود دارد. محتوای این برنامه ها در بین نظام ها و حتی در داخل یک نظام آموزشی باهم متفاوت است. ((کشور هایی مثل سوئد، نروژ، آمریکا و آلمان از اولین کشورهایی هستند که به این مقوله پرداخته اند. این کشور ها در زمینه تربیت جنسی به رفتار های جنسی مجاز اجتماعی می شود یا خیر، به کیفیت آموزشی جنسی که به وسیله متولیان امر مانند والدین و معلمان که مسئول ارائه این نوع آموزش هستند، بستگی دارد. فقدان توافق جمعی در مورد آموزش جنسی در مدارس و کمبود استراتژی های مشخص در مدیریت رفتارهای جنسی دانش آموزان در محیط مدرسه، مطالعه سیستماتیک ابعاد مختلف موضوع را الزامی می سازد.^۱

که کم و بیش از مواجهه با این وسایل مصون مانده اند. تلویزیون، ویدیو، ماهواره و... وسایلی هستند که فرآیند دستیابی به اطلاعات جنسی را تسهیل نموده اند. چنانچه سطح آموزشی عمومی ارتقا نیابد و فقر فرهنگی بر جامعه سیطره داشته باشد، بحران جنسیت خواهد توانست تمام رگه های جامعه را در بر گرفته و ارزشهای اجتماعی را تغییر دهد و اقشار انسانی را در گیر معضلات خود گرداند و به مرور زمان زیر بناهای ساختاری و هنجارهای ارزشی جامعه را تهدید نماید.^۲

در حقیقت می توان نتیجه گرفت که اگر برنامه های درسی درستی به نیازهای کودکان و پدیده های نیازهای جنسی درونی آنها توجه نکند، این پدیده خود به خود در مسیر زندگی بدون انتخاب احسن صورت خواهد گرفت. زیرا آنان نسبت به این مسائل بر اثر ارتباط به فناوری حساس و کنجکاو شده و پی یافتن اطلاعاتی در این زمینه بر می آیند. در نتیجه از دوستان و منابع دیگر، مسائل مبتذل و اطلاعات غلط را بی موقع کسب می کنند که باعث انحراف جنسی می گردد. با توجه به این مباحث توجه به تربیت جنسی در برنامه درسی ضروری می باشد.^۳

^۱ ابولقاسمی، مرقایی خویی، تقدیسی، ۱۳۸۹

^۲ فرامهینی فراهانی، ۱۳۸۳

^۳ ابراهیمی هرستانی، ص ۱۵

نتیجه

امور جنسی در مکتب توحیدی مهم ترین و مقدس ترین وظیفه را که همان بقای نسل و کامل است در زندگی بشر ایفا می کند. لذا برای برخورد صحیح با این امور احکام شرع به کتمان بودن و مخفی بودن آن حتی در خصوص ترین رابطه زوجین و خود امر نموده است. به این معنا که همیشه این امور باید قابل حفظ باشد و هیچ نباید به آن به صورت آزاد مطلق برخورد کرد. در شیوه الهی والدین می بایست پیش از بلوغ در ساحت تربیت جنسی و به منظور نهادینه کردن ارزش اسلام اقدامات مراقبتی و تربیتی ذیل را انجام دهند : ۱- آموزش تفریق مضاجع و وجوب آن در مواردی که خوف فساد می رود. ۲- مراقبت از انجام عمل زناشویی در برابر فرزندان و کراهت شدید مجامعت در حضور کودک ۳- استحباب تعلیم استبذان به فرزندان نابالغ ۴- پرهیز ۱ مباشرت با عورت کودک پس از ۶ سالگی و حرمت آن ۵- پوشاندن عورت خود از کودک ممیز ۶- وجوب خودداری و پرهیز از بوسیدن و بغل کردن کودک نامحرم با قصد ربیه و کراهت آن . در خاتمه نتایج حاصل از این پژوهش نشان می دهد که تربیت جنسی در اسلام برخلاف اندیشه غرب در واقع پرورش، تعدیل و جهت دهی صحیح به این غریزه الهی در کودک است به گونه ای که بهداشت و سلامت جسمی و روحی او تامین گردیده و از دیگر سو زمینه رشد شخصیت فردی، اجتماعی، اخلاقی وی برای رسیدن به سعادت دنیوی و اخروی فراهم شود .

فهرست منابع

- *قرآن، مترجم: الهی قمشه ای، مهدی، قم: نشر فاطمه الزهرا، ۱۳۸۰
- * نهج البلاغه، ترجمه: علی نقی فیض الاسلام، تهران: مرکز نشر آثار فیض الاسلام

کتاب عربی

۱. ابن بابویه، محمدعلی، کتاب من لا یحضره الفقیه، مصحح: غفاری علی اکبر، قم: موسسه نشر الاسلامی، ۱۳۶۳.ش
۲. التحقیق فی کلمات القرآن الکریم
۳. حرانی ابن شعبه، تحفه العقول، تهران: دارالکتب الاسلامیه، چاپ اول، ۱۳۸۱.ش.
۴. ری شهری محمد، المیزان الحکمه، قم: مکتب الاعلام الاسلامی، چاپ دوم، ۱۳۶۷.ش.
۵. شعیری، تاج الدین محمد، جامع الاخبار، ترجمه خویدکی، ۵۰۸.ق.
۶. طبرسی، حسن بن فضل، مکارم الاخلاق، مصحح: بروجردی، ناشر: شریف رضی، قرن ۶
۷. الفقاری علی اکبر، الفقیه، بی جا، قم: موسسه النشر الاسلامی
۸. کلینی رازی، محمد بن یعقوب، الکافی، بی جا، تهران، دارالکتب الاسلامیه، ۱۳۹۱ق
۹. متقی، علی بن حسام الدین، کنز العمال، مصحح: حیانی بکری، لبنان: موسسه الرساله، چاپ اول، ۱۴۰۹ ق.

کتاب فارسی

۱۰. آریان پور، زمینه ی جامعه شناسی،
۱۱. ابولقاسمی، مرقایی خویی، تقدیسی، ۱۳۸۹، تبیین تربیت جنسی دانش آموزان ایرانی از دیدگاه مرییان بهداشت مدارس ابتدایی ((مجله دانشکدهامروزه کودکان در سطح دنیا با شیوع وسایل برانگیزه جنسی مواجهه هستند.

۱۲. ابراهیم هرستانی، اصغر، واکاوی برنامه درسی مغفول در تربیت جنسی دانش آموزان پسر مقطع راهنمایی تحصیلی، پایان نامه کارشناسی ارشد، دانشگاه فردوسی: مشهد، (۱۳۹۱). بهداشت و انستیتو تحقیقات بهداشتی، ۶(۲)، ۳۹-۲۷. (۱۳۸۹).
۱۳. بهروز رفیعی، آراء دانشمندان مسلمان در تعلیم و تربیت و مبانی آن، تجریش، چاپ سبحان چاپ دوم، ۱۳۸۸ ش.
۱۴. بهشتی محمد، مبانی تربیت از دیدگاه قرآن، چاپ اول، تهران: انتشارات پژوهشگاه فرهنگ
۱۵. ثابت، حافظ، در آمدی بر تربیت جنسی در نهج البلاغه، ۱۳۸۹
۱۶. ریشه های روانی رفتار کودکان
۱۷. زارعی، مجید، کاردوانی، راحله: آذر ۱۳۹۲- شماره ۱۹۲
۱۸. فرمیپنی، در آمدی بر تربیت جنسی در متون دینی اسلام فصلنامه پژوهش های تربیت اسلامی، ش ۳، ۱۳۸۵
۱۹. فقیهی، علی نقی، تربیت جنسی: مبانی، اصول و روش ها از منظر قرآن و حدیث، ناشر: موسسه علمی فرهنگی دارالحدیث، ۱۳۸۷ ه. ش
- فرامیپنی فراهانی، محسن (۱۳۸۳). بررسی محتوای مناسب برای تربیت جنسی در مدارس از دیدگاه والدین، معلمان و دانش آموزان، پرورش های تربیت اسلام، (ویژه تربیت جنسی) ش ۸، ۵۸-۱۱.
۲۰. مرتضی مطهری، تعلیم و تربیت در اسلام، تهران، انتشارات صدرا، چاپ یازدهم، ۱۳۹۷.
۲۱. فرامیپنی فراهانی، محسن، بررسی محتوای مناسب برای تربیت جنسی در مدارس از دیدگاه والدین، معلمان و دانش آموزان، پرورش های تربیت اسلام، (ویژه تربیت جنسی)، ۱۳۸۳.
۲۲. فرامیپنی، فراهانی، محسن، برنامه ریزی آموزشی و درسی، تهران، جهاد دانشگاهی ۱۳۸۴
۲۳. مظاهری حسین، کتاب تربیت فرزند از نظر اسلام

مقالات

۲۴. مقاله بررسی تطبیقی روش های تربیتی حضرت زهرا سلام علیها در فرزند
پروری باروش های تربیتی عصر مدرن

سایت .۲۵

- .۲۶ www.pezeshkekhoob.com
.۲۷ <http://www.drkhoshkam.com>